

розвитку безперервного лиття є зниження виходу готової продукції на 18,6% протягом цих 20 років. Це призводило до величезних витрат [1, с. 7].

Щорічно (в середньому) вони становили 26,7 млн. т, а за оцінюваний період майже в 20 років - 480 млн. т готового прокату, тобто майже п'ятирічне виробництво. До кінця порівнюваного періоду різниця між виходом готового прокату в Японії і СРСР зросла до 23,8 %. Як справедливо зазначив видатний безперервник О. М. Смирнов, «це означає, що для виробництва отриманих тільки в 1987 р. в СРСР 116 млн. т прокату можна було виробляти не 162, а тільки 116: 0,95=122 млн. т сталі, тобто, на 40 млн. т менше» [1, с. 15]. Досить згадати загальновідомий факт, що при виробництві тільки однієї тони чавуну в атмосферу викидається близько 300 кг тільки пилу! Але ж з однієї тони чавуну тонну сталі не виплавляти! Згадаємо, що до російської агресії Україна в середньому в рік виплавляла близько 40 мільйонів тон сталі... Така ціна стратегічних прорахунків у розвитку технологічної структури галузі.

Сумарна проектна потужність машин безперервного лиття в Україні на 2001 р. становила 6650 тис. т сталі на рік (дані по литтю кольорових сплавів відсутні). Фактично за 2001 р. безперервним способом було відлито 3,2 млн. т, що становить 48,1% від проектної потужності і близько 10% від виробництва сталі (33 млн. т). Тобто, попереду велика робота по запровадженню безперервного лиття і в металургію і в ливарне виробництво!

Джерела та література

1. Смирнов А. Н. Теория и практика непрерывного литья заготовок. / А. Н. Смирнов, А. Я. Глазков, В. Л. Пилощенко, В. А. Ефимов, С. С. Бродский, М. И. Пикус. Донецк, ДонГТУ, ООО «Лебедь», 2000. 371 с.
2. Центральний державний науково-технічний архів України. Фонд 1 – 22, комплекс 3-5, опис 1, Звіт за темою 518/59.
3. Олегу Васильевичу Носоченко 75 лет. *Металл и литье Украины*, № 12. 2011 р. С. 56-57.
4. Журило А. Г., Журило Д. Ю., Моисеев Ю. В. Теоретические и практические основы проектирования машин непрерывного литья. Монография. Х. : Підручник НТУ «ХПІ», 2013. 174 с.

ПРО ПОЯВУ НОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В НТУ «ХПІ»

Слісаренко М.

Національний технічний університет «ХПІ» (м. Харків)

Практично, протягом всієї історії нашого вишу, політехніки перебували на вістрі науки. З появою нових технологій, нових галузей науки, їх починали викладати в ХПТІ – ХТІ – ХПІ - НТУ «ХПІ». Так було з металургією, паровозобудуванням, двигунами внутрішнього згорання, турбінобудуванням, фрезеруванням, кріогенною та сільськогосподарською технікою, металофізикою, хімічною технологією, органічною хімією, будівельною справою, авіабудуванням, комп'ютерними науками та чисельними іншими галузями знань. Багаторазово складалися нові програми навчання, залучалися до роботи кваліфіковані викладачі, по крихтах створювалася матеріальна база навчання. Не були перешкодою, а ні революції, а ні дві світові війни. І, згодом, політехніки не раз блискуче застосовували свої знання на практиці, досягали чималих висот у науці, навчали молодь у різних навчальних закладах.

Таке положення речей зберігається й сьогодні. Наприклад, при уважному вивченню нових спеціальностей в НТУ «ХПІ» можна побачити спеціальність 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Кафедрою, яка проводить навчання за цією спеціальністю, є кафедра соціології і публічного управління. Ця кафедра має досить цікаву історію. Її було засновано наприкінці 1960-х років, як кафедру наукового комунізму. Як і інші гуманітарні кафедри того часу, вона стала правонаступником кафедри марксизму – лєнінізму, розташовувалась у Ректорському корпусі, поруч з партійним комітетом. Цікаво, що викладачі кафедри приймали державний екзамен з наукового комунізму. Теза про те, що наступне покоління радянських людей буде жити при комунізмі, не була реалістичною, хоча й містилась довгі роки у Програмі КПРС. Але в 1991 р. СРСР пішов у минуле. Комуністична партія виявилася неспроможною утримати владу. (Да і кар'єристів у ній вистачало.) Співробітники кафедри були активними людьми і практично на пустому місці утворили кафедру соціології та політології. Сталося це в вересні 1992 року. На той час за цією спеціальністю ще не готовили спеціалістів в жодному виші ані України, ані країн СНД. Але це не стало на заваді і співробітники кафедри блискуче читали лекції та проводили практичні заняття з політології та соціології протягом двох семестрів на технічних факультетах, як по стаціонарній, так і по заочній формам навчання.

Кафедра отримала офіційну назву – кафедра соціології та політології. Досить швидко було написано навчальні плани, методичні вказівки, посібники та іншу навчально – методичну літературу. Співробітники кафедри активно працювали і працюють у штабах різних політичних партій, та на виборах різного рівня. Але з початком нового тисячоріччя з'явилася нова проблема: спостерігалося різке скорочення чисельності молоді, яка прагнула отримати вищу освіту. Дійсно, лихі вісімдесяті – дев'яності призвели до суттєвого скорочення населення держави, та, як наслідок, і народжуваності. Скорочувалися дитячі садочки, школи, а, згодом, і виші.

Випускаючі кафедри почали скорочувати навчальні години, які передавали іншим кафедрам. Спочатку, все ж таки, співробітники кафедри проводили заняття в двох семестрах, хоча й при навантаженні, яке стрімко зменшувалося. Згодом, навантаження по кафедрі з боку технічних кафедр скоротилося до одного семестру. Співробітники кафедри вимушені були шукати виходу. І його було винайдено: кафедра стала випускаючою та стала готувати спеціалістів з напрямку «Соціологія», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і освітньо-наукового рівня «магістр». Випускники – соціологи зуміли успішно працевлаштуватися та користувалися попитом на регіональному ринку праці. Але в Каразинському університеті в 1990 р. з'явився цілий соціологічний факультет, перший в Україні. Невеличкій кафедрі соціології та політології ХПІ було досить важко конкурувати з цілим факультетом, розвитком якого опікувався спочатку декан, потім проректор, а, згодом і ректор університету, проф. В. С. Бакіров. Тому в розпал навчання з напрямку «Соціологія», було паралельно відкрито новий напрямок – «Публічне управління та адміністрування».

Співробітниками кафедри було розроблено й запроваджено у навчання майже 70 навчальних курсів, серед яких не тільки базові, а й авторські курси, які викладаються з використанням інноваційних підходів до організації та здійснення навчального процесу, а головне до змісту навчальних дисциплін. У повсякденній практиці педагогічної діяльності викладацького складу кафедри – запровадження сучасних інформаційних технологій в навчальний процес, викладання окремих навчальних дисциплін англійською мовою. Абсолютна більшість викладацького складу кафедри сьогодні мають наукові ступені та вчені звання. Як і раніше, окрім підготовки кваліфікованих фахівців у галузі соціології провідним завданням кафедри виступає соціологічна й політологічна освіта майбутніх інженерів різноманітніших спеціальностей, фахівців з управління, економіки, фінансів, бізнесу, ІТ – технологій і інших галузей знання, як за денною, так і за заочною (дистанційною) формою навчання.

На сьогодні кафедра отримала нову назву – кафедра соціології і публічного управління і є потужним науково-педагогічним колективом, який спроможний поєднувати у своїй діяльності високу педагогічну майстерність, власні новітні методичні розробки та результати наукових досліджень світового рівня. П'ять професорів та чотири доцента забезпечують викладання основних предметів кафедри, видають монографії, підручники, навчальні та навчально-методичні посібники, пишуть фахові статті з актуальних проблем соціології й політології.

Хочеться думати, що так буде завжди, що наш ХІІІ був і завжди залишатиметься на вістрі науки.

Джерела та література

1. Журило А. Г., Журило Д. Ю. Нариси історії Харківського політехнічного інституту. Конспект лекцій. Харків: ФОП Панов, 2021. 216 с.